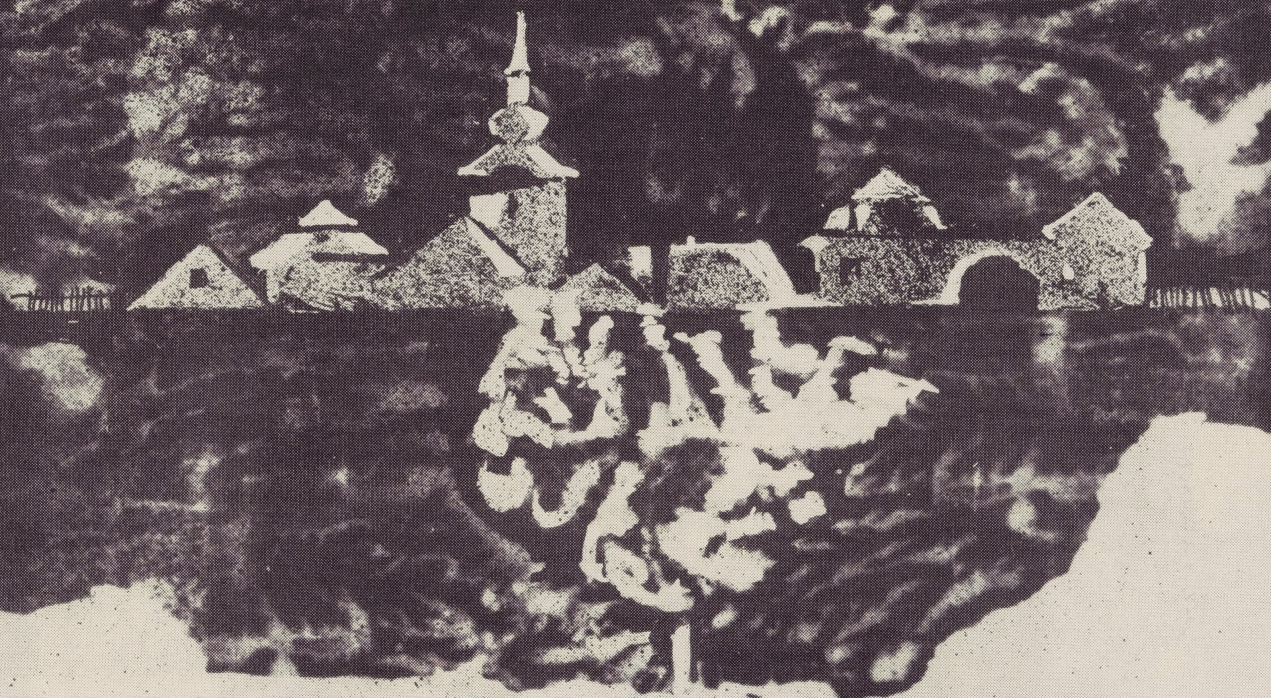

FRANTIŠEK
HRUBÍN
KŘIŠŤÁLOVÁ
NOC

František Hrubín

Hirošima

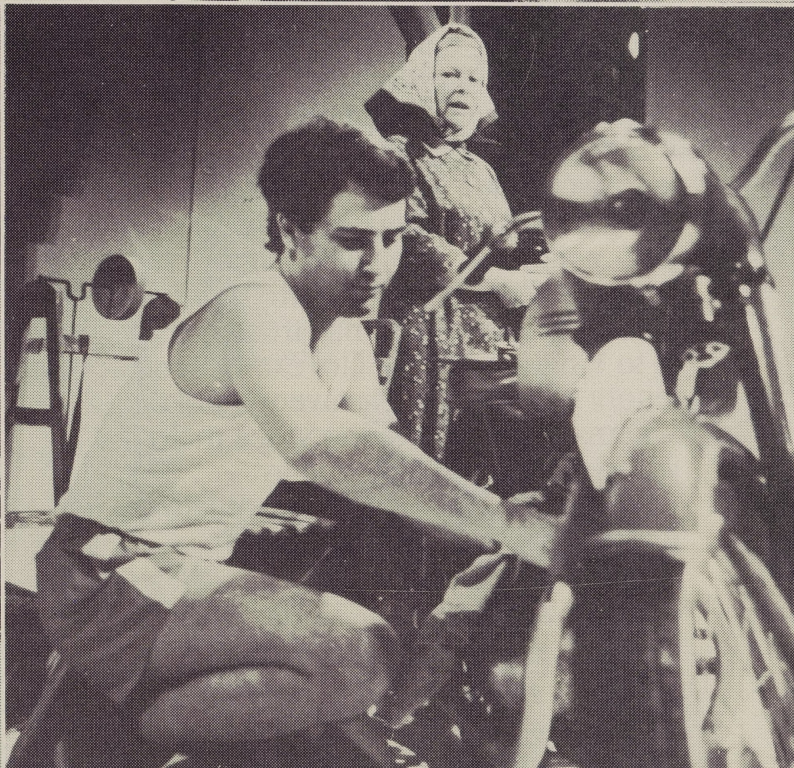
Epilog

Je v nás však touha — roztřesené
obrysy světa ustálit,

je v nás však touha — zadržet ten málem
už nezadržitelný pád,
zastavit sesouvání
bytostí našich, podepřít
ty, kterým země pod nohama
tak utíká, že hlavou vrážejí
do zkamenělé minulosti,

je v nás však touha — celé noci
s rozpřaženýma rukama
stát mezi hrozbou chvějících se stěn,
aby se nezřítily na kolébku,
je v nás však touha — zaskočit ten pád
alespoň v požehnané
vteřině početí,

je v nás však
prostá touha žít!

František Hrubín

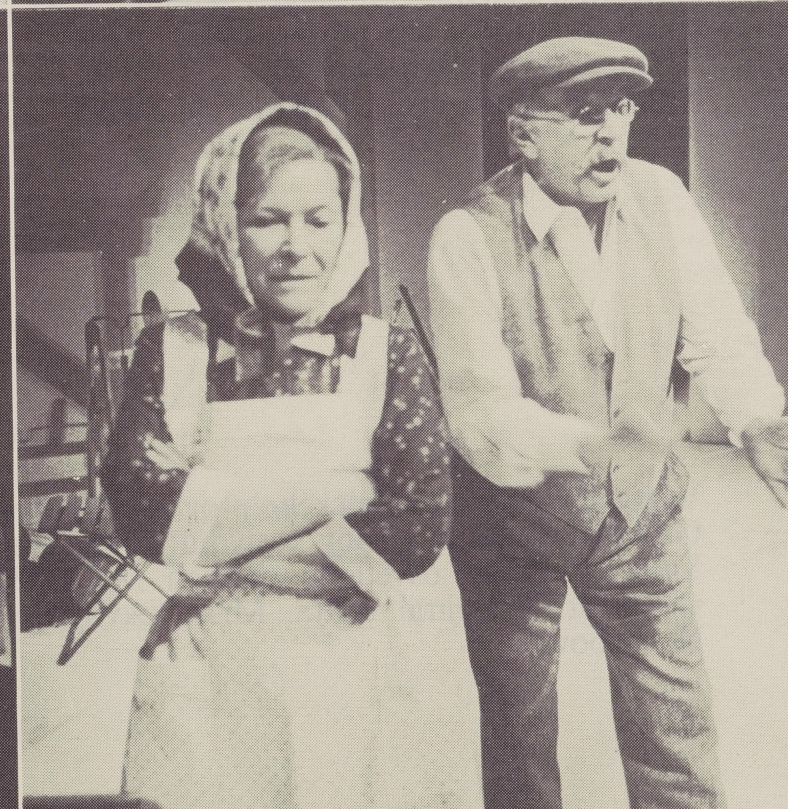
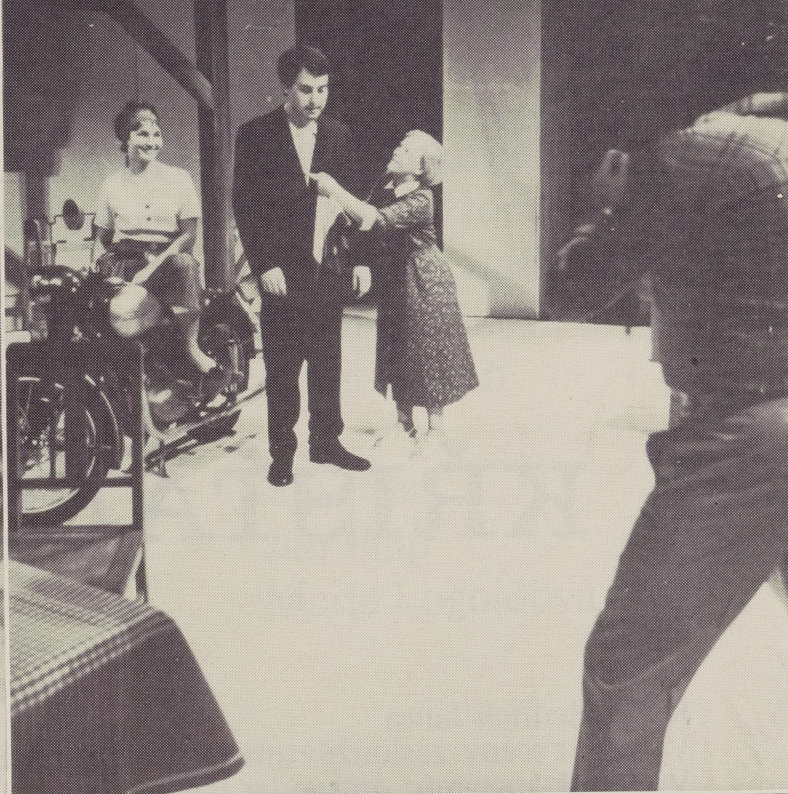
Autorská poznámka na okraj hry

Text je jenom jednou ze složek uměleckého tvaru, kterému říkáme divadelní představení, proto je sám o sobě těžko postižitelný měřítky, která klademe na jiná literární díla. Jsem stále více přesvědčen, že je jenom jakýmsi latentním záznamem melodie, která čeká na své rozvití a na své interprety. Je tím ztížena srozumitelnost hry pro čtenáře textu, ale o to bohatší zážitek může pak mít divák, zdaří-li se představení . . .

Bylo-li mým úmyslem, aby vámi komedie otřásla, jako otřese letní bouřková přeháňka hrušní, teprve provedením hry může být tento úmysl splněn. Je to zdravý úmysl? Zajistě: něco se vyčistí a vyjasní. Jen pesimista a člověk malé víry se už napřed chytá za hlavu: Proboha, nevyvrátí ten otřes strom? Ne, nevyvrátí, jen shodí pár nahnilých padavek, které už dávno měly být dole! Kdo si je jist (neboť jistota nemá ještěřčí přirozenost a nesklouzne hned, jak na ni dopadne letmý stín), ten ví: nový život v nás už drží svými kořeny pevně a hluboko a je den ode dne košatější.

Bakteriím netečnosti, malosti v cílech, nedůvěry v poslání člověka, bakteriím sobectví, povrchnosti a skleslosti nedejme ani hodinu z života, aby ji rozložily až k odumření. A to, co už zachvátily, se nebojme z košaté koruny setřást a shodit — teď, hned teď! — ať už ten vítr s sebou vezme třeba hrst listí a poláme pár větviček! Není to lehké, nedovolí ti to odpočinout si, oddechnout, máš-li si činně uvědomovat své poslání: každou vteřinu pro život, každou vteřinu proti smrti! Lehčí je nechat se strkat po povrchu, ale —

život po povrchu plyne, lehce uplyne,
v blýskavých pěnách však to není, na povrchu ne,
je to v člověku, je to v každém zdvihu,
kterým přemáhá zemskou tíhu,
je to v námaze, s níž dává pevný tvar
každé hodině, každému dni, na které číhá zmar,
je to v námaze, která nás třeba drtí, která nás láme,
je to v námaze, s níž člověka ze sebe dobýváme,
je to v námaze bez zastavení a pokoje,
v námaze, pro niž jedno srdce málo je,
je to v námaze rodičky, je to
v námaze, s kterou jaro porodí léto,
v tom to je — život, jinde ne,
ó chvíle propasené,
ó chvíle ztracené!

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

nositel Řádu práce

František Hrubín

KŘIŠŤÁLOVÁ NOC

Režie: Bedřich Jansa

Výtvarník scény: zasloužilý umělec Vladimír Šrámek, nositel vyznamenání „Za vynikající práci“

Výtvarník kostýmů: Alexander Babraj

Hudební spolupráce: Jan Tomšíček

Dramaturg: Vojtěch Kabeláč

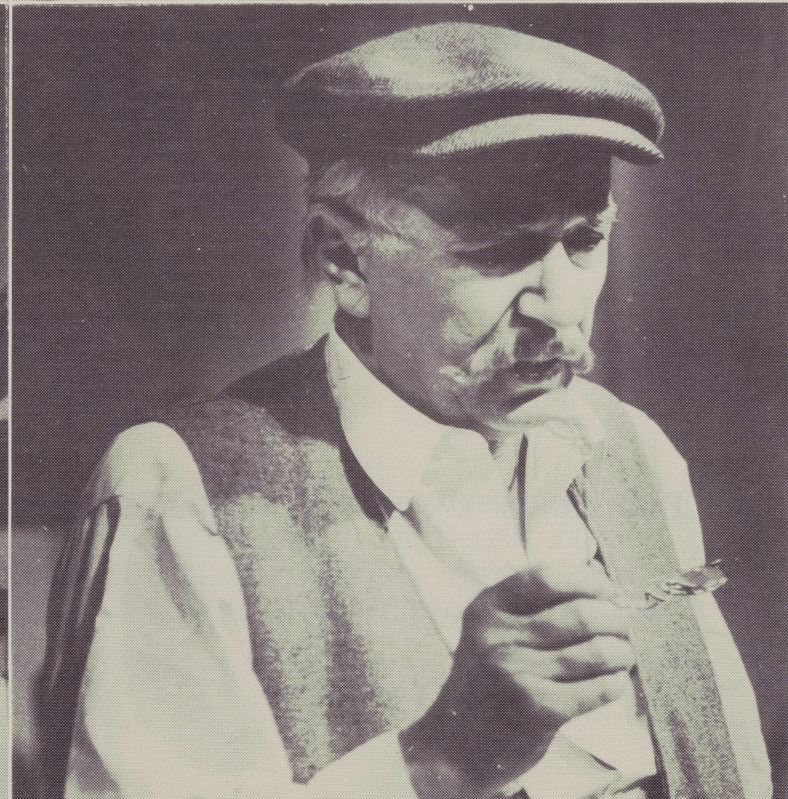
Pohybová spolupráce: František Blafák j. h.

Vedoucí výroby a technického provozu: ing. Ivan Bílek. Vedoucí dekoračních dílen: ing. Otto Gruszka. Vedoucí výroby kostýmů: Eliška Zapletalová. Jevištní mistři: Jan Benek, Zdeněk Václavek. Mistr osvětlení: Oldřich Malý. Mistr elektroakustiky: Bořivoj Wojnar. Mistr vlásenkárny: Vojmil Nytra. Mistr rekvizitárny: Eva Wiesnerová. Mistr garderoby: Zlata Nezhybová.

Tonička	Eva Jelínková
Alois Struna	Miroslav Horák
Strunová, jeho žena	zasloužilá umělkyně
	Jiřina Froňková
Jenda	Karel Bartoň
jejich děti	
Mirek	Jan Fišar
Josef Struna	Jan Filip
Olga, jeho žena	Marie Logojdová

Představení řídí: Miroslav Bílek
Text sleduje: Taťána Proroková

Premiéra 28. května 1983 v Divadle Zdeňka Nejedlého v rámci Roku českého divadla

František Hrubín

Budme všichni básníky

Jdeš polní cestou, všechny kytíčky voní a každá jinak. Všechny kvetou, ale dva stejné kvítky nenajdeš. Lidé stavějí domy a továrny, děti jsou zabrány do hry s míčem a tamhle se dva chlapci perou. Na světě jsou milióny a milióny lidí, ale nenajdeš mezi nimi dva, kteří by se sobě podobali jako vejce vejci. Na nebi je hvězd v noci k nespočtení. To všechno dohromady je svět. Jdeš a řekneš si: „Jak je ten svět krásný, jak rád jsem na světě!“ Když si tohle třeba jen pomyslíš, ale upřímně, promluvil v tobě básník. Nic na světě, nic v životě není obyčejné, všechno stojí za to, aby ses nad tím zamyslíš. Všechno na světě je zázračně krásné: nejen láska, nejen Tatry, nejen nejnovější dopravní letadlo, ale i kvítek mateřídoušky, kamínek, který omílá voda v potoce, sklenice, z které piješ malinovou šťávu. Dlaždič, co se pořád dívá zblízka do země a potukává kladívkem na kostku kamene, i letec, který sedí nad oblaky v kabině a oči upírá na desku se stovkou knoflíků a páček, nesou v sobě celý svět: radují se, umějí se hezky smát, ale také se dovedou zlobit, a někdy jsou i smutní, třeba když jim doma stůně dítě, ale práci stát nenechají. Dlaždič i letec mají někoho hodně rádi, tolik rádi, že si často stranou i povzdechnou, lásku přenést přes srdce je někdy těžší než přenést balvan. Všichni se z něčeho radujeme, všechny nás občas něco zarmoutí, ale radost i smutek mají tisíce podob, jako má louka tisíce barev a vůní. To je život. To je řeka, která se nezastaví, a pořád se žene dopředu. Radost přejde, ale také přejde žal. Žijeme dál. Kdyby se řeka zastavila, nebyla by řekou, kdyby se zastavil život, i v té nejkrásnější chvíli, stal by se mrtvou tůň. Budme všichni básníky! Mějme rádi život, mějme rádi svět.

Není na zemi věci, na níž by nebylo něco zvláštního, pro co se jí nepřestaneme znovu a znovu podívat, není události, není drobné příhody, v níž by jako v jádru nebyl skryt košatý strom. Přejdeme-li bez zamyšlení, netečně kolem člověka, přehlédneme-li zdánlivě všední věc, neprožijeme-li s hlubokou upřímností okamžik, který se nás zdánlivě netýká, budme si jisti, že jsme z života něco ztratili. A stane-li se nám nezáměr, netečnost a necitelnost zvykem, ztrácíme celý život. Poezie nás učí, jak žít, abychom ze života neztratili ani drobeček, rozmnožuje v nás život, dává kolem nás rozkvétat všemu, co by bez ní pro naše oči nikdy nenasadilo květ.

Opravdový umělec není jen nějakým prvkem volně poletujícím mimo společenskou sílu, kterou nazýváme starým, krásným slovem „lid“. Jako člověk i jako občan je jedním z lidu. Žije jeho životem a jeho největší ctižádostí je tvořit takové hodnoty, bez nichž by se lidé neobešli, jako on se neobejde bez hodnot, které vyšly z rukou a myšlenek druhých lidí. Podílí se s nimi na společném díle. V zápase o nový svět však nepomůže pouhou písničkou nebo veršem na okraj, ani obrázkem namalovaným opodál. Jeho úkolem je stále v člověku rozvíjet kladné síly ženoucí vpřed, omývat lidské city a vztahy z nánosů tisíciletých pověr.

Jeho úkolem je najít v sobě a ve všech lidech onen svod, jímž se vedle sebe octnou v zázračném sousedství rosnička i první umělá planeta. Jeho úkolem je odkrývat slunnou stranu lidských vášní a jeho údělem je přijímat od lidu všechno nejlepší, nejlidštější, nejpokrokovější, což je jedno a totéž, a jako půda vrací zrna v bohatém klasu, vrací nám je ve stokrát rozmnoženém díle. Jeho povinností je strhovat k nám budoucnost. Je to krásná povinnost, je to těžký a odpovědný úkol, ale my u nás jsme k němu vyzbrojeni velkou a slavnou tradicí.

(z proslovu F. Hrubína na Sjezdu socialistické kultury 1959)

Program českého divadla

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, nositel Řádu práce. Redakce programu Vojtěch Kabeláč, obálka a grafická úprava Mirek Tittler, fotografie Josef Hradil, typografická spolupráce Marcela Havlíková. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 21, Ostrava 1, Novinářská 7, R 28113. Cena programu 3 Kčs.

Povoleno odborem kultury SmKNV pod č. j. Kult/674/83 — Neme/Ří/403/16

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje Dilia Praha

STÁTNÍ DIVADLO OSTRAVA

NOSITEL ŘÁDU PRÁCE